

Jørgen Juul Petersens prædiken 1. søndag efter trinitatis

Taler

Jørgen Juul Petersen
Sognepræst

Dato

14. juni 2009

Sted

Bredsten Kirke

Omstændigheder**Prædikentekst**

Lukasevangeliet kapitel 16, 19-31

Det er 1. s. i trinitatis. Vi er færdige med 1. halvdel af kirkeåret med de 3 højtider: jul, påske og pinse. Vi har taget hul på trinitatistiden, der varer til advent. I trinitatistiden skal vi høre om hvad disse store højtider så betyder for vores liv. Det allerførste emne der tages op er penge. Vores forhold til penge og rigdom, forholdet mellem rige og fattige, et evigt aktuelt emne, – måske særlig i vore dage med finanskriser og finansskandaler. Svælget mellem rig og fattig er det største etiske problem i dag, Og svælget øges. Dette svælg er den største enkeltfaktor af betydning for analfabetisme, undertrykkelse, tortur, korrupsion, manglende udvikling af sundhedsvæsen, retsvæsen og demokrati. Det er ikke nok at bekæmpe fattigdom. Man må også bekæmpe ekstrem rigdom, Fortællingen i dag er udtryk for dette svælg mellem rig og fattig og prøver ud fra sin tid og sit sted at komme til rette med det faktum ved at tale for en slags højere retfærdighed.

Den ene tekst til i dag er teksten med den rige bonde der ville hamstre og bygge sine lader større og troede at han på den måde kunne sikre sig her i livet. Det kunne han ikke. Døden kom imellem. Den anden tekst er den vi lige har hørt om den rige mand og Lazarus. De to tekster handler om hvad rigdom kan betyde dels for vort forhold til vort eget liv og dels for vort forhold til andre mennesker.

Kristendommen er vel netop den religion i hele verden der skarpest stiller ind på vort ansvar for vor næste og medmenneske. Ingen vej til gud uden gennem min næste. Det er det omkvæd der går igen. Ikke slagtofre men retfærdighed, menneskelighed, hedder det hos de gamle profeter i deres kritik af en religiøsitet

der gør blind overfor næsten og stopper på halvvejen. I dag kan man få det indtryk at religion kun har med tørklæder og spiseforskrifter at gøre eller at man ikke må tro på Darwin. Men det er menneskeligheden der er truet og det er menneskeligheden religionen skal værne om.

Troen kan ikke isoleres fra vort almindelige liv og de mennesker vi har med at gøre. "Du som elsker gud, skal også elske din bror", står der. Eller: "Om nogen siger at han elsker gud, men hader sin bror, så er han en løgner". "Den der tager imod en af disse mindste, tager imod mig", siger Jesus. Der er en etisk fordring indbygget i kristendommen. Der er ikke tale om anvisninger på hvordan vi skal leve og indrette os politisk med hinanden. Men der fokuseres hele tiden på den næste, vi helst vil se bort fra. Det er ikke os selv og vor egen rigdom eller frelse eller renome og profil her eller hisset det drejer sig om. Men du skal elske din næste som dig selv. Hvordan du gør det, er dit eget ansvar, som du skal stå til regnskab for.

Bibelen fordømmer ikke rigdom. Idealisering af fattigdom hører hjemme i munkebevægelsen. Med stolthed kan man i GT berette om Abrahams rigdom. Og Salomon var mere rig og mere vis end alle andre konger på jorden. Det er ikke rigdommen i sig selv der er noget i vejen med, men det den kan give anledning til. Bekymring. Den rige kan ikke sove om natten af bekymring for at miste noget af sin rigdom, står der i Prædikerens bog. Der er i mennesket en iboende tendens til at hamstre, til at ville have stadig mere, aldrig få nok. Storm P lader en af sine vagabonder sige, at han nu mangler 38 øre i at være lykkelig. Der mangler altid lige noget. Der er en direktør, der har tjent over 200 millioner på et par år. Han fortsætter på jobbet, siger han: Man skal jo gøre op hvad man synes er morsomt her i livet. Den fillippinske diktators kone havde over 1000 par sko, hun manglede sikkert også lige et par extra for at være lykkelig. Rigdom kan fordærve sjælen eller forholdet til livet. Den rige bonde ville bygge sine lader større. Det ville Josef i Ægypten også. Det er der ikke noget forkert ved. Det kritisable er det at den rige bonde tror, at han kan sikre sig med sin rigdom, at han ikke skylder nogen noget.

Rigdom kan ikke kun ødelægge den riges eget liv, men også andres. Profeten Jeremias taler om rigdom vundet ved uret, hvor det går ud over andre. "Ve dem, der lægger hus til hus og føjer mark til mark", siger Esajas. Det var 2500 år siden. Det er måden rigdommen er erhvervet på og den hårdhed, der følger overfor dem der trænger. Ofrene for andres grådighed. Det er også det teksten i dag

handler om: Den rige mands ufølsomhed over for den fattige Lazarus. Historien om den rige mand og Lazarus blir et billede på verdens uretfærdighed og på menneskers sociale fordomme og snæversyn og ufølsomhed. Bare vi selv har det godt, så kan andre godt sejle deres egen sø. Det ser ud til, at det er et evigt problem – ikke bare i agrarsamfund i gamle dage, men også i den globaliserede digitaliserede verden idag.

Den rige mand ville til sidst, da det var gået op for ham, hvor han havde endt sine dage, - dvs indset tomheden i sit eget liv - advare sine brødre, for at de ikke skulle lide samme skæbne som han. "Send Lazarus så han kan vidne for dem og advare dem". Men Abraham svarer: De har Moses og profeterne. Dvs de er advaret. De ved, hvad de bør gøre. De har deres samvittighed. Alle har det. Derfor er de uden undskyldning, når de ikke gør det de skal. For de har jo øjne og forstand i hovedet og hjerte i brystet til at se det menneske, der står foran dem og som behøver hjælp. Og hvis de ikke kan høre, må de føle, tage konsekvensen af deres handlinger, lyder den ikke særlig evangeliske morale.

De folk som Jesus fortæller lignelsen til er farisæerne. Og det han indirekte siger til dem er, at de prøver at elske gud udenom deres næste. De vil beholde deres rigdom for dem selv, en rigdom der både kan være af åndelig som af yderst materiel art. Også religion kan være et egoistiske foretagende.

Men at leve er ikke at hamstre og sikre sig. At leve er at give og at give er at give sig selv. Og at give sig selv, give slip på sig selv og leve livet som det er skabt af gud, det er noget, der kun er muligt for et menneske, hvis det gør det, hvis det gives det at gøre. Jesus sad engang i templet og så på folk. Han så hvordan folk lagde penge i tempelblokken.. Og så kom der en fattig kone og lagde sin lille skærv. Og Jesus sagde, at det var hende der lagde mest. For de rige gav af deres overskud, De rige betalte sig fra at give. Men hun gav alt hvad hun ejede. På en stilfærdig og næsten helt umærkelig måde bliver der givet et billede på tro og gavmildhed uden at ordet tro overhovedet bliver nævnt.

Mennesker har altid haft en fornemmelse af at der er mange måder at give på. Paulus siger om det at give: Og uddelte jeg end alt hvad jeg ejer, til de fattige... men ikke havde kærlighed, da gavnede det mig intet. Man kan som sagt betale sig fra at give, købe sig fra det. Det er værdiløst at give uden kærlighed, hvis det bare er en anstrengelse jeg har pålagt mig selv. Det der gøres af pligt er kun det næstbedste. Det er til gavn for nogen. Men ingen kommer ind i guds rige ved en

anstrengelse. Anstrengelse hedder på arabisk: jihad.

Hvordan skal man give? Jesus fremhæver den fattige enke, der giver sin skærv i templet. Hun gør ikke noget stort nummer ud af det. Der er intet krampagtigt. Det er noget, der er hende lige så naturligt og ligetil som at trække vejret. Hun gør det ikke for at gøre noget fromt eller fordi hun føler, at det er en pligt – hun kan ikke lade være. Hun gør det uden beregning. Hun gør det ikke for at slå en handel af med Vorherre. ”Den milde giver sig rig, den gerrige tager sig fattig,” siger ordsproget. Sådan gik det vist med Dostojevskij og Tolstoy.

Frelse og fortabelse. Det er til syvende og sidst det teksten idag handler om. Det er store og ældgamle ord, der kan rumme så meget – især af skjult had og hævn og dømmesyge. Hos Lukas betyder fortabelse altid, at mennesket fortages i sig selv, i selvished. Og modsat betyder frelse frigørelse fra sig selv, fra denne selvished – det at kunne leve livet i ubekymrethed som markens liljer og himlens fugle, som et lille guds barn, leve livet som en lovsang – fordi livet er en gave, hvor min næste hører med til mit liv, fordi jeg bærer noget af næstens liv i min hånd. Lukasevangeliet begynder med lovsange. Overalt hvor lovsangens glæde bryder ud, fordi mennesket befries fra sig selv af glæde over at mig dagen fryder trods synd og død, der er frelsen ikke bare noget kommende, men noget allerede nærværende, noget her og nu. Vi er genstand for et eller andet ufatteligt – vi har en skat i himlen – den højstes accept af mennesket, som det er og går og står. Derfor går det an at være til, at stå op om morgenen, at gå på arbejde, at turde give, give sig selv – som den rige Zakkæus, der i mødet med Jesus spontant og af glæde lovede at give halvdelen af sin rigdom bort.

Der er en, der har sagt det på den måde: der er ingen menneskelig fuldkommenhed, ingen rigdom, der er så fuldkommen, så stor at den kan undvære at blive taget til nåde. Ingen rigdom, ingen evner kan gøre et menneske så perfekt, så fuldkommen, så uafhængig, at det ikke har brug for at blive taget til nåde. Også den rige har brug for at blive taget til nåde. Og på den anden side: der er ingen fortabelse, ingen ulykke, ingen lidelse, der er uden nåde. Salige er de der sørger, for de skal trøstes. Også Lazarus. Det tror vi og det døber vi de små på, at de aldrig skal være uden nåde - hvad der end måtte ske, uden denne skat i himlen. Det er derfor vi har en kirke, for at det håb aldrig skal bringes til tavshed. Kirken skal sige ord, der kan fæste rod i vore hjerter, så vi tør handle på eget ansvar, kritiske, men også selvkritiske. Kirken skal ikke være nogen kommandocentral, der kommanderer med folk for at få dem til at tænke og

handle på en bestemt måde – men skal give mennesket lyst til at være til her i livet for sin næste.

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

1. søndag efter trinitatis, Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/jorgen-juul-petersens-praediken-1-sondag-efter-trinitatis>